

SPECIFICUL LIMBAJULUI LA PRESCOLARI

"Limba este însăși floarea sufletului etnic al românimii."

Mihai Eminescu

Principalul instrument de intercomunicare umană, de achiziție și prelucrare a cunoștințelor, precum și de reglare a activității psihosociale îl reprezintă limbajul articulat, specific omului. Acesta contribuie la structurarea personalității în formarea preșcolarului, a succesului școlar și a integrării sociale.

Copilul nu se naște cu limbajul învățat, ci vine pe lume ca un potențial psihofizic, care se dezvoltă treptat și care, stimulat, prin intermediul comunicării, dă naștere limbajului oral.

În perioada preșcolarității, limbajul se perfecționează sub toate aspectele sale și anume, fonetic, lexico-semantic și gramatical.

La finalul preșcolarității, copiii pronunță toate sunetele limbii române, posedă un vocabular de circa 4000 de cuvinte, cărora le cunoaște sensul, formulează propoziții și fraze.

Copilul va manifesta o serie de comportamente, între care:

- ✓ exersează, cu sprijin, ascultarea activă a unui mesaj, în vederea înțelegerii și receptării lui (comunicare receptivă),
- ✓ demonstrează înțelegerea unui mesaj oral, ca urmare a valorificării ideilor, emoțiilor, semnificațiilor etc. (comunicare expresivă),
- ✓ demonstrează capacitate de comunicare clară a unor idei, nevoi, curiozități, acțiuni, emoții proprii (comunicare expresivă),
- ✓ respectă regulile de exprimare corectă, în diferite contexte de comunicare,
- ✓ demonstrează extinderea progresivă a vocabularului,
- ✓ participă la experiențe de lucru cu cartea, pentru cunoașterea și aprecierea cărții,
- ✓ discriminează/diferențiază fonetic cuvinte, silabe, sunete și asociază sunete cu litere,
- ✓ identifică prezența mesajului scris, apreciază și valorifică mesajul scris în activitățile curente,
- ✓ asimilează unele elemente ale scrisului și folosește diferite modalități de comunicare grafică și orală pentru transmiterea unui mesaj,
- ✓ se familiarizează cu sunetele specifice limbii române,
- ✓ înțelege mesaje simple ,
- ✓ participă la activitățile de grup și la activitățile de joc în calitate de auditor.

Domeniul limbă și comunicare acoperă stăpânirea exprimării orale și scrise, ca și abilitatea de a înțelege comunicarea verbală și scrisă. Se apreciază că, prin ascultare și exprimare în situații de grup, preșcolarii devin capabili să exploreze experiențele altor persoane și să-și extindă astfel propriul repertoriu de experiențe semnificative. Se urmărește ca aceștia să comunice cu încredere, clar și fluent, utilizând modalități de exprimare adecvate pentru diferite categorii de auditoriu. Din această perspectivă, se apreciază că studiul operelor literare specifice vârstei rafinează gândirea și limbajul acestora, extinde capacitatea lor de a înțelege situații interpersonale complexe și aduce o contribuție importantă la dezvoltarea capacităților de evaluare.

De asemenea, acest domeniu vizează dezvoltarea limbajului (sub aspectele vocabularului, gramaticii, sintaxei, dar și a înțelegerii semnificației mesajelor), a comunicării (cuprinzând abilități de ascultare, comunicare orală și scrisă, nonverbală și verbală) și preacizitiile pentru scris-citit și însoțește dezvoltarea în fiecare dintre celelalte domenii de dezvoltare.

De la limbajul situativ, în grupa mică, se trece treptat la limbajul contextual, folosind corect expunerea monologată, relatări, povești, povestiri. De la vârsta de 4 ani, începe să se structureze limbajul interior, instrumentul principal al gândirii, trecând de la șoaptă la vorbirea în gând, fapt care îi permite planificarea mintală și reglarea activității practice.

La grupa mică, dezvoltarea abilităților motrice duce treptat la dobândirea siguranței și corectitudinii în articulare. Mulți copii sunt capabili să pronunțe sunetele limbii materne, în cuvinte simple și cunoscute. Alții nu reușesc decât în timp mai îndelungat să stăpânescă articularea corectă, fapt pentru care particularitățile vârstelor anterioare apar într-o măsură mai mică. Printre acestea, sunt mai frecvente sigmatismele/ parasigmatismele, rotacismele/- pararotacismele și omiterea unei consoane din grupurile consonantice. Poate apărea bâlbâiala și mutismul electiv.

La grupa mijlocie, majoritatea copiilor reușesc să stăpânească pronunția corectă, rămânând discrete sigmatismele și rotacismele. Sunt și copii cu imaturitate neuromotrică, ceea ce face să persiste unele defecte de vorbire.

La grupa mare, se consideră procesul pronunției corecte încheiat, iar celelalte tulburări de vorbire, cum ar fi bâlbâiala, rinolalia, mutismul electiv etc. mult diminuate sau corectate.

La grădiniță, se cultivă un limbaj elevat la care preșcolarii mari aderă tot mai mult și încep să-i corecteze apoi pe cei de acasă. Tot sub influența grădiniței, ei folosesc din ce în ce mai bine timpurile verbelor, acordurile după număr și gen, dar mai au dificultăți la cele după caz. Abaterile sunt mai frecvente la genitiv și dativ.

Către vârsta de șase ani, se realizează și o adaptare la vârsta partenerului. Astfel, față de cei mici, preșcolarul mare reduce lungimea propozițiilor, evită cuvintele dificile, folosește gestică și

chiar limbajul mic. Dacă dialoghiază cu persoane mai mari, manifestă o grijă specială pentru a fi înțeles. Cu educatoarea, comunică în propoziții și fraze complete. În dialogul cu mama, este mai relaxat și mai liber.

În concluzie, toți copiii învață să stăpânească limba în ritmul lor. Unele dintre abilitățile lor se dezvoltă devreme, iar altele se dezvoltă mai târziu. Cel mai important lucru pentru dezvoltarea limbajului la preșcolari este și rămâne comunicarea în viața de zi cu zi.

BIBLIOGRAFIE

- Curriculum pentru Educație Timpurie, 2019
- Balint, Mihail, Metodica activităților de educare a limbajului în învățământul preșcolar. Didactica limbii și literaturii române, Editura Syllabus, 2008
- Crețu, T., Psihologia vârstelor, Editura Polirom, Iași, 2016.

Prof. înv. preprimar Moraru Daniela
Liceul Teoretic „Ion Creangă” Tulcea